

მშენებელი

№ 37

1917

სოლომონ ბრძენი

(ბიბლიიდან)

სოლომონ ბრძენი. რა კი ვერ გაგვირკვევია ვისი შვილია ეგ ნორჩი თავი-
სუფლება, გაქერით შვაზე. დაე ორივე მხარეს ხედეს კუთვნილი თავისი.
ბურჟუაზია, (ჯალათს) გასქერით, გასქერით, თუ ჩემი არ იქნება ნურც
სხვის ერგება.
დემოკრატია. ნუ გასქერით, ნუ, ნუ! დაე ისევ იმან წაიყვანოს, ოღონდ
ცოცხალი კი დარჩეს.

ს ტ უ მ რ ო ბ ა .

ქუთაისის სტუმრობა
 არ გეგონოთ ხუმრობა,
 ერთი უბედურობა
 არის აქ უბურობა;
 მეორეა უწყლობა—
 რიონის ბინძურობა
 მესამე-კი ფანტების
 ბეუტვა, უნათურობა!..
 ქუჩებს ნულა იკითხავთ
 მათი უსუფთაობა,
 ყველამ უწყის, მოწმეა
 ძველი, ახალ-თაობა;
 ვაი, სტუმრისა ბრალი
 და მისი ბედ-შაობა,
 თორემ ადგილობრივ მკვიდრთ
 უყვართ აქ ბუქნაობა!..
 არაოდეს არ მახსოვს
 სადმე გზაში დაობა,
 ყველგან სხვა ქალაქებში
 მქონდა გამბედაობა;
 მაგრამ აქ—ქუთაისში
 ჩემი მოგზაურობა,
 იყო სწორეთ ხიფათი
 დიდი უხერხულობა!..
 გაველ თუ არ სადგურზე—
 დაჰკრა ზეცამ დგეშია,
 (ვაი იყოს თქვენს მტერზე)
 მე ჩავვარდი დღეშია;
 აბა, ეხლა გიყვარდეს
 გავლა ამ წუმვეშია,
 არც ეტლი არც ურემი
 არაფრის ნუგეშია!..
 უკუენეთი მეფობდა ქალაქის
 ბნელ ქუჩებში,
 (ენა სულმთლათ გამიშრა
 მოკუბუღოსა ტუჩებში);
 ვიდრე უხმოდ სადგურთან—
 ვიყავ მწარე ფიქრებში,
 (ალარც ქანქარი მქონდა
 ბლომათ შარვლის ჯიბეში)!..
 — „რა ვქნა, გავყვე ბინისკენ,
 თუ აქ დავჩე დილაძლია?
 უცებ წამოვიძახე, თანაც
 ძალზე ვგმინავდი;

საშველი არსა იყო—
 ისევ „მუშას“ მივევარდი,
 დავედრიჯე საცოდვრად
 გაუზიარე დარდი!..
 იმან, იმ დალოცვილმა
 სამი მანეთი მთხოვა,
 თანაც მატულობს წვიმა—
 ჩემ ჟინზე ჩამოთოვა!
 რა მექნა?—გავხსენ ქისა
 შევამოწმე ფულები,
 ჩემი იყო თუ სხვისა
 მქონდა შენახულები
 დავეთანხმე უვაქროთ
 მივეც ბარგი ბარხანა,
 მიუთითე გზისაკენ—
 მე უკან გავყვე თანა.
 მივდივართ და... ქაობთა
 ისმის ტყლაშა ტყლუშენი,
 „მუშა“ მეტათ ჯავრობდა—
 ცას გაჰქონდა გრუხუნნი.
 — „ასეთ ცოდვილს ჯობია
 რომ არ იყოს კაციო,
 როგორ უნდა ვიცხოვროთ
 სიძვირეში აწიო“?!
 წარმოსთქვა თანამგზავრმა
 მომაშტერა თვალები,
 მე ჩქარ-ჩქარა გავბოლდი
 წვიმიტ დანასველები.
 როგორც იყო, მიველი
 ჩემს ბინაზე შევიდობით,
 ბარგის წამლებ მთრეველი
 გავისტუმრე რილობით;
 და, როს მივეწე საწოლზე
 ისე ღრმით ჩამეძინა,
 რომ ჩემს რთულსა კითხვებზე
 ფიქრი შემაწყვეტინა!..
 ეხლა ამით ვათავებთ
 სტუმრობაზე საუბარს,
 სხვა ჟამს ბევრს მოგახსენებთ
 ქუთათურთა „ოთურმას“;
 დეე, თქვენც გაეცანით
 ამ ქალაქის ზნე-უნარს,
 მკვიდრთა „დიად საქმეთა“—
 საქებსა და საწუნარს.

ალბუროინი.

ლია ბარათი

შუაზიდან.

კაცო-ეშმაკო! ამდენს ეშმაკობი
და საეშმაკო კიდე გაქვს რამე?
რაც შენ შხამს ანთხევ ავსულობა თავზე,
ნუ თუ სიცოცხლე ვერ ჩააშხამე?
ათი წელია თავზე ევლები
მა კავკასიას, მთელი დღე-ღამე.
სულ აქ მორბიან ცოდვიანები,
მაქეთ მხარეში თუ იყვნენ სამე.
ბევრ რამეს შეგძენს მოგზაურობა,
აქეთ წამოდი, ღმერთი იწამე...
დაანთე ცეცხლი ჯოჯოხეთისა.
ამე ღმერთს და შენც ისიამე.

საკვირველია თუ შენ არ გაცვდი,
როგორ ვერ გაცვდა მათრახის კული?
ან რას დავეძებ? თუ წამოხვიდე
წამოიყვანე მსაჯულთა გუნდი.
ეს კი იცოდე აქეთ სიცხვა,
დიდხანს ვერ გაძლებ თუ არ გაბრუნდი.
ვერც კი აუხვალ იმდენი არის
აქეთ საცემი და გასაგული.
მაგრამ რაფიცი... სხვა დარდი არ მაქვს
ეშმაკობაში თუ არ გახუნდი!..

აქეთ სასჯელათ არც კი ითვლება
მათრახი, ჯოხი და მისთანები.
პირველ გაკვეთილს შეგასწავლიან
ჩვენი ემირის დიდი ხანები.
სამსჯავროში ბლომით აწყვია
მარწუხი, თოკი, გრემლი დანები.
უბრალო, ქათმის ქურდის თავებით
მოკენქილია მათი ყანები.
გული დაგეწვის რომ დაგინახავ,
ჯოჯოხეთისკენ გაექანები.
შუა გზამდევ კი შემოგვლევ
სიტყვები გულის მოსაფხანები
მაგრამ რაუყო, ბედს დაემდურე.
არ შემიშინდე, გეთაყვანები
შემთხვევა იყოს მარტო ნუ წახვალ,
ბევრია იქით წასაყვანები.

სახელი შენი დარჩება ქვეყნათ.
წმინდან-წამებულს დემგვანები.

რაც იყოს, იყოს! გაბედე ერთი.
გამოიჩინე შენი გმირობა.
სახარჯოთ ბევრი არ დაგჭირდება
აქეთ არ არის მაგრე ძვირობა.
მიწა ბევრია. ამასთანავე
ძალიან იცის ფულის ხშირობა.
თუმცა ამ საქმეს თანა სდევს კვალში
გაუტანლობა და ორპირობა.

სასიარულოთ საადვილოა
და სანაყარო რამდენიც გინდა,
ტრიამელია განუზომელი,
თუ მალე მუხლი არ შეგიშინდა.
ექვს თვეში აღარ გაავდარდება,
თუ ერთხელ ზეცამ გადაიწმინდა.
ყოველ შვა დღეზე აქ დაიძინებ
და გაიღვიძებ თუ დაიბანდა.

აქ თბილისივით ხრამი როდია,
მოსატყეველი კაცის კისერის.
გინდა იხტუნე რამდენიცა გსურს,
იმღერე, თუ კი ნიჭი გაქვს მღერის.
აქ ვის არ ნახავ და სადაურსა?
რომელ ტომის, რომელი ერის?
სხვა და სხვა ენით მოსაუბრენი,
სხვა და სხვა სახის, სხვა და სხვა ფერის.
კაი საქმელო საქმე კი არის
მოყვარისაგან გარჩევა მტერის
გული უფარავს მათ საიდუმლოს
და სახეს კიდეც ლაქები მტერის.

მე ქართველთათვის მოგიწევს აქეთ.
სხვა ყველმს თვისი ეშმაკები ყავს.
ლონ ზე უფრო ხერხი იხმარე
და ერთბაშათ მათ ნუ შეაკლავ თავს.
წითელი ფერი ბატონობს ახლა
და შენთვის აღარ ჩაიცვამენ შავს.
ყველა ჯიუტათ შეგებრძოლება,
თავის შავბირსა მოუშით დაიცავს.

აქ არ აღელვებთ არცა წარსული,
არც ამა ქვეყნის გადაბრუნება.

დროთა ცვლილებამ ველარ შესცვალა
მუღამ დახშული მათი გუნება,
საყოველ დღეო გულის სილარჩეს
თან ერთვის სულის დაძაბუნება.
იცოდე რომა ბევრგან შეგხვდება
ცარიელს თავზე დაკაკუნება.
იქნებ როგორმე ღვთის ჩაგონებით
შესძლო იმათი გამობრუნება.
ძნელი კი არის. მათ ვერ უშველის
მათრახის მარტო ხშირი ცხუნება.

ამ ახალს დროში ახალ სასჯელათ
თუ გაქვს ახალი გამოგონება.
მათრახზე უფრო გრძელი, მოქნილი,
თვალსა და გულს, რომ მოეწონება
ერთის მოქნევით დაიმორჩილოს
ჯერ მოუქნელი კაცის გონება.
სხეული დაწვას კუბრის ნათელში.
სულს ჯოჯოხეთის მისცეს ცხონება,
და თუ, ეშმაკო, ღმერთმა მოგმადლა
ამ იშვიათი რამის ქონება,
მადლათ გექცევა აქეთ წამოსვლა
და ცოდვით კიდევ მანდ დაყოვნება.

აქეთკენ დიდსა თუ პატარასა
სისამაგლეში დიდა აქვთ წილი.
სიცუდეს სჩადის თავმოწონებით
შესახედლავთ კარგი ყმაწვილი.
ურცხვმა არ იცის, თუ რომ არსებობს
სამაგიერო საღმე სირცხვილი.
მას თავის პირად ქებათ მიაჩნის
ზურგს უკან სხვების ყალბი სიცილი.
შოლტი... მათრახი კი დაგპირდება
თითოსთვის მგონი ოროლი წყვილი,
და არც სისხლთი დააწუნება
ღვთის მადლით თუ კი იქნება მსხვილი.
დისაფიქრელი არაფერია,
მათ ზურგის კანი არა აქვთ ჩილი.
ახლა მივხდები, თუ დაიჯერებ,
თუ ხარ ნამდვილი სატანის შვილი,
კაცთა სასჯელათ ჯოჯოხეთიდან
სამარადისათ გამოგზავნილი.
გთხოვ დიდებულათ დაგვირგვინო
საქმე უბრალოთ გამოწყობილი.

ასხაბადელი.

რეალისტიზმი

ღრმით პატივცემულ ამხანაგ ეშმაკის წყალობაში ყოფნის დროს აღმოვაჩინეთ კლიშეების დიდი კანტრეკლდეიფიონური შეთქმულება. კლიშეებს მიზნათ ქონდათ დისციპლინის სრული გაუქმება და ჟურნალის გვერდებზე თავისუფლათ ნაფარდი. მიღებული ენერგიული ზომების წყალობით შეთქმულობა თავშივე იქნა შეწყვეტილი. სამწუხაროთ, ორმა კლიშემ მაინც თავისი გაიტანა. ერთი მათგანი მე-11 გვერდიდან მე-16ზე გადახტა, მეორე კი მე-16 დან მე-11ზე. ამას თვითონაც მიხვდებოდა წინა ნომრის დაკვირვებულათ წამკითხავი.

სრული იმედი გვაქვს, რომ ამხ. ეშმაკის თფილისში დაბრუნების შემდეგ რევოლიუციონური დისციპლინა აღდგენილ იქნება და ასეთ გამოსვლას კლიშეებისას აღვილი აღარ ექნება.

გლეხი და მღვდელი

გლეხს ოჯახში გადამღები ავთოყოფობა გაუჩნდა და რამოდენიმე კვირის განმავლობაში ცოლი და რვა ქალ-ვაჟი ერთი მეორეზე დაუხოცა. დიდის გაქირვებით დაასაფლავა გლეხმა ამდენი მიცვალებული და ისედაც ღარიბი და ხელმოკლე საგრძნობლად დავალიანდა. ძალზე შეწუხებულმა გლეხმა მევალებებს ჩამოუარა და ვალის გადახდაში შესაძლებელი შეღავათი სთხოვა. ყველა შეპირდა შეღავათს, ყველა შევიდა მის გაქირვებაში და ზოგიერთმა სრულიადაც აპატივა ნასესხები. ბოლოს გლეხი მღვდელთან მივიდა და ამასაც სთხოვა ვალის გადახდის შემსუბუქება. მღვდელმა უპასუხა: — მამა და შვილო, ვანა მე ჩემთვის გახდევინებ ფულს? შენი ნებაა, შვილო, ყველაფერი. შეგიძლია არაფერი არ მომცე, მაგრამ შენსავე მიცვალებულებს ავნებს, დახოცით ზომ დაგეხოცა ყველა, ეხლა თუ მათ საწირავ-სალოცავი არ გაუეცი ყველანი წაწყდებიან და ჯოჯოხეთში ჩაგიცვივდებიანო. გლეხი წავიდა, ნახევარზე მეტი თავისი მიწა-წყალი მეზობელ ვაჟარს მიჰყიდა და აღებული ფული მღვდელ-ღიაკონს მისცა საწირავ-სალოცავათ.

თვითონაც, როცა სხვების ვალიც გადაიხდა ისევ მღვდელს დაუდგა მოჯამაგირეთ და მღვდლისავე დარიგებით მხურვალე ლოცვას მიჰყო ხელი, რომ ამ გვარად მიცვალებულებს წირვა-ლოცვა უფრო წასდგამოდა. გავიდა რამოდენიმე წელიწადი, გლეხმა ყველა ვალები გაისტუმრა, მაგრამ დაკარგული ცოლშვილის მწუხარება ვერას გზით ვერ მოიქარვა. ერთ საღამოს გლეხმა თავისი სულის მდგომარეობა მღვდელს შესწივლა და დახმარება სთხოვა.

— ყველაფერი ჩვენი ცოდვების ბრალია, შვილო, — აუხსნა მღვდელმა, — განაგრძე მუშაობა და ღმერთიც შეგიწყალებს — შეძლებას მოგცემს, მწუხარება გადიტანოვო.

როდესაც გლეხს მღვდელთან ოცდაათი თუმანი შეუგროვდა მისაღები ჯამაგირი, იფიქრა: მოდი ისევ საკუთარ სახლკარს გავიჩენ, ეგებ ახალმა ცხოვრებამ თავი შემაქცევინოსო. მღვდელმა უთხრა:

— ამოთა ამოებაა, შვილო, ყველაფერი ამ ქვეყანაზე. მაგით თავს ვერ უშველი, შენ ალბათ დიდი ცოდვილი ყოფილხარ, ღმერთმა რომ ასე სასტიკათ დაგსჯა, ქვეყნიერ ქონებას ის გირჩევნია, სულიერი რამე შეიძინო და ცოდვების მონანიებას შეუდგეო.

— როგორ მოვიქცე, მამაო? ჰკითხა გლეხმა.

— როგორდა, გაჰყიდე ისიც, რაც მევალებს გადავირჩა, შენი ზედრი ოცდაათი თუმანიც და მიწის საფასურიც ჩვენ ეკლესიას შესწირე და შენც იერუსალიმში წადი სულის საცხოვრებლად.

გლეხიც ასე მოიქცა: ადგილ-მამული გაუყიდვლად ეკლესიას შესწირა, ჩაიცვა, დაიხურა და მღვდელს თავისი ოცდაათი თუმანი მოსთხოვა საგზაო ფულად.

— თუ დამიჯერებ, შვილო, მთლათ უნდა დამიჯერო, რათ გინდა ფული? სახარებაში ასე სწერია, როდესაც ვინმე სულის საცხოვრებლათ მიდის, არც ფული უნდა ჰქონდეს თან, არც ვერცხლი, არც ქოქრო და არც უბრალო გროში, — არც საგზაო ხალთა, არც ორი ხელი ტანისამოსი, არც ფეხსაცმელი და არც ჯოხი.

გლეხი განცვიფრდა, მაგრამ მღვდელმა მათეს სახარების მეთვთავისი გადუშალა გლეხს და თვითონვე ამოაკითხვინა ზევით მოყვანილი სიტყვები.

— კი მაგრამ, მამაო, გზაში რომ მომშივდეს რაღა მეშველება?

მღვდელმა კიდევ გადუშალა მათეს სახარების მეექვსე თავი საიდანაც ორივე ერთად შემდეგი ამოიკითხა: „ნუ ზრუნავთ თავისა ფქვენისათვის რაი სვათ, რაი სქამოთ, ანუ რაი შეიმოსოთ — მოხედეთ ფრინველთა ცისათა, რომელნი არა სთესვენ, არცა მკიან, ხოლო ზეციერი მამა ასაზრდოებს მათ“.

— დღეს ხომ სქამე შვილო, უთხრა მღვდელმა, ხვალისათვის კი ნუ ზრუნავ! სწერია ამავე სახარების მეექვსე თავში. მაშ ნურაფრის დარდი გაქვს. გაუდექი გზას და პირდაპირ იერუსალიმში ჩახვალ. თუ ფეხით სიარული მოგწყნდეს, ვირს ნახავ საღმრთო ღობეზედ მიბუღს, ახსენი, შეგჯერე ზედ და წადი, ასე მოიქცა თვით მაცხოვარი როდესაც იგი იერუსალიმში მიდიდა დააბოლოვა მღვდელმა.

გლეხი გამოემშვიდობა მღვდელს, გაიხდა საცვლების მეტი ყველაფერი, ორიოდვე ჯიბის გროშაც ძირს დაჰყარა, ხელიდან ჯოხი გადაადგო და გზას გაუდგა.

ორიოდე სოფელი არ ექნებოდა გავლილი, როდესაც ძალზე მოშივდა. გაიხდა მინდორში და დანახა რომ ბატები ბაღახსა სქაშდნენ, მოაგონდა მღვდლის სიტყვები — შეხედეთ ფრინველთა ცისათა-მსწრაფლ მიწაზე გაფორობხდა და მწვანე ბაღახს დაუწყა პირით ბლღვნა და ჰამა, მოცვიდნენ მწყესი გოგო ბიჭები და ახალ მოდის გადარეული სიცილ ხარხარით ადგილიდან გააგდეს. საშინლად სცხელოდა. გლეხს მზემ ზურგი აუწვა და აუტანელმა წყურვილმა დასტანჯა, იქვე დიდი წუმზე იდგა. დაუწვა გლეხი, გაუმძლრად დაეწაფა. წელიწადელ ნაქამ ბაღახს წუმზე დაერთო და გლეხის მუცელში საშინელი ამბავი დატრიალდა. მკვდარ ცოცხალი გლეხი მიწაზე დაეცა და ძლივს მოსულიერდა, ისიც საშინელმა შუადღის აღმურმა გამოაფხიზლა. შეხედა კამეჩები წუმზეში იწვნენ, აქაც გლეხს მღვდლის სიტყვები გაახსენდა „შეხედეთ ფრინველთაო“ გულშეწუხებულს კამეჩები ფრინველებათ მოეჩვენა და წუმზეში ჩაუწვა.

როცა ოდნავად გაგრილდა ისევ გზას გაუდგა. გაუდგა, მაგრამ სიცხითა და შიმშილით ფეხებს ძლივს მიათრევდა. სოფლის ბოლოს ნახა ღობეზე მიბმული ვირი, ახსნა, შეეჯდა და არხეინათ განაგრძო გზა.

ვირის პატრონი გამოუდგა გლეხს, ძირს გადმოაბანა და ძალზე მიტყუბა. გლეხი, როგორც მას მღვდლიდგან დაბარებული ჰქონდა, ისე მოიქცა,

და ხმაც არ ამოუღია. ვირის პატრონი ამაზე კიდევ უფრო გაბრაზდა და გლეხს კარგი სილა გააწნა. „ოდეს“ გცემნენ ყვრიმაღსა ერთსა, მიუშვირე მეორეცაო. გაახსენდა გლეხს მღვდლის სიტყვები და ვირის პატრონს მეორე ყბა შეუშვირა. ვირის პატრონმა აქეთაც გააკრა სილა. გლეხი ხმასაც არ იღებდა. ვირის პატრონმა იფიქრა, ეს ნამდვილ ვილაც გიყვიაო, ერთი წიხლიც ჩაჰკრა და თავის ვირით უკან გამობრუნდა. ყბებ გიხურებული, ფეხ და თავი შეშველა გლეხი ისევე გზას გაუდგა. მეორე სოფელში რო შედიოდა, მას ძაღლები დაეხვივნენ. რადგან ჯოხი მღვდელმა შინ დაატოვებინა და სხვის აღებას კი ვერ ბედავდა, გადასწყვიტა ძაღლებს ცალიერი ხელებით შეხედროდა. შეხვდა, მაგრამ იმისთანა თქვენს მტერს, ძაღლებმა საცელებიც შემოახიეს და კუნთებიც გამოჰამეს. ცოცხალ მკვდარმა გლეხმა ღამის გასათევად ტყეს შეაფარა თავი. ერთ ღიდ მუხაზე შეცოცდა, პირჯვარი გადიწერა, მღვდლის ნასწავლები ლოცვა წარმოთქვა და ჩაეძინა. მეორე დღეს იერუსალიმისა და სულის ცხოვრების მაგიერ ნახტვს ზიდან ჩამოვარდნილი, საშიშრად თავგაბობილი გვამი მისი.

ფარაონი.

მესტვირული.

(სამადროო).

თითქმის წლის ბოლო ჩამოდგა,
სტვირზე არ დამიმდგარია.
არ მომიმართავს ქამანჩა,
გრძნობით არ ამიქდგარია.
არ გამიფერთხავს ბურუსი,
რაც გულსა ზედან ხვევია
თუმც სასიმღერო შაირნი
ქვეყნათ მრავალი ფერია:
ომი; სიმშლი, ვაგბა,
ჰა, რას მოუცავს ერია,
მოძმე მოძმესა ყელსა სჭრის,
მოყვარე მოყვრის მტერია,
გული ბოღმითა აღსავსე,
ტანჯვებსა დაუსერია
ზურგს წამოვისხნი ნაბლუკა,

ავდრისგან დამფარავია
გულა მხარს გადავიკიდე,
სტვირი ზედ დასაკრავია,
და მოვამზადე სამგზავროდ,
ეს ჩემი მოსართავია,
და წყნარი ღიღინ-ღიღინით,
ბათუმს ამოვყავ თავია.
ვაგზლის ქუჩაზედ შევწერდი,
აქ ვაპირებდი „ხუმრობას“
ყველა სიამით მიტყერდა,
ჰკვირობდენ ჩემსა სტუმრობას,
ზოგს უხაროდა გულითა,
ზოგსაც ვატყობდი მდურვობას,
კარგათ იცოდენ ვძრახავდი
მე მათსა უსაქმურობას,
შეჯგუფებულნი ქუჩებში,
ხეივანთ ასაყვავადა
ფაქიზსა გრძნობას ზრდილობას
მეტად ხმარობენ ავადა,
თავსა ესხმიან დიაცთა
სირცხვილის მოსაკლავადა.
„სევერნი ნომერს“ მივაღექ,
შევაღე შეველ კარია,
თავს წავადექი „კაცუნებს“
მუნ ვნახე გასახარია,
ამ მოწინავე ამხანაგთ,
გაუჩითით კარტია,
ესენიც ჩვენი მხსნელები!
და რწფელი დემოკრატია!
კარტ ნარდოსნობა ამათვის
დღეს სამლოცველო ხატია.
ავახმატებო სტვირი მე
და მიუმდგრე ყრილობას
— ეგოისტებო სიტყვითა,
არ სცდილობთ საქმის ფრთხილობას
რა პასუხს ვასცემთ ამ ქცევით,
მომავალ შვილიშვილობას,
შემდეგ გავსწიე მიტინგზედ,
ხალხიცა ბოლომთა კრთებოდა
წითელი დროშა მოჰქონდათ,
ზედ სისხლის ფერი სდგებოდა,
ჯგუფ ჯგუფათ სრული წესრიგით,
მოედანს ესწრაფებოდა,
მოშავდროშენი კი ამ დროს

სარკეებიდინ ჰკრთებოდა,
თვალს ადევნებდენ, შხამითა
მტერს გული მით ევსებოდა
რომ მოძმეთ გულში ჟრთერთის
ერთობა ითესებოდა
რა დაიშალენ ყველანი,
მე საღურს მეჩქარებოდა,
გურიის ნახვის ვადისა
დროება მეკარგებოდა.
მატარებელში სიტყვები,
რაც გავიგონე იქ თქმული,
კანტროლთა მექრთამეობა,
და ქცევა ის უზრდელური,
„ძველ სიშიკების“ იქ ყოფნა,
იყო ეს თვალდანახული.
რამეკნა სიტყვა ვერა ვსთქვი,
რაც იმათ შეეხებოდა,
ვაჰ, მეშინოდა „სიშიკთა“
მე ხელი შემეხებოდა,
სიცრუის მთქმელად ჩამთვლიდა
ვისაც არ გაეგებოდა,
მიტომ სიჩუმე ვარჩიე,
რომ ტანჯვა არა მრგებოდა.
თვალ ნატკენ სანახავობით...
სადღურ ნატანებს ჩაველი,
მატარებლიდან გამოველ,
და ეტლისათვის წაველი,
მაგრამ აქ ალიაქოთი
თურმე ყოფილა რაძნელი
ეტლისა შოვნა, მაზავრობა,
ყოფილა დასატანჯველი,
როგორაც იყო ვიშოვე,
ვლისგან თვარ გავიწურე,
ოზურგეთს მინდა ვესტუმრო
„ვსდგეთ კუნწულის ის ყურე,“
გულა და სტვირი დავმაღე,
ზედან ნაბლუკა დავხურე,
არ შეემჩნიათ მინდოდა,
მე მისი მოსამსახურე.
მივედი ქალაქს ოზურგეთს
ტურფად და ნაზად შემკულსა,
ყვავილს მონაწყვეტს სამოთხის,
და ხეს ედემში დარგულსა,
სად გაუშლია თვის გული
უსუფთაობას ქებულსა
სად აღუმართავს ბრძოლის მთა,
ღრუტუნებს დასუქებულსა,
ფედერალისტთა ბიუროს
უმაღ მივადექი კარზედა:
სამი კაცისგან შესდგებით,
ნეტავ ირჯებით რაზედა,

ბეჟანი ცენტრსა განგებს,
მიხა კი არის განზედა,
აქტიურ მუშაობაში,
ყოველთვინ სდგენარ ვარზედა.
მხოლოდ ეს „ცილისწამება“
არ ითქმის პროვიზორზედა,
იგი ბეჟანის კულაა,
არ გასცელის ერთ ჯამ დოზედა,
მომძენო თქვენი სიტყვანი
აქ არად გამოდგებიან
ვით უღამნოსა დალილი,
დიდ ყურა დავარდებიან.
და თქვენი დემაგოგობით,
თქვენ ნდობა დამდაბლდებიან
თქვენი სიტყვების რიხრიხით,
ალარა მოსტყუვდებიან,
თქვენ რასაც ეძებთ აქ ისა,
ძნელათა იპოვნებიან
აქ თქვენი სიტყვა და საქმე
ვით თოვლი განქარდებიან.
ქუჩად ვიხილე სოფელელი
იყურებოდა ცაშია:
ვიკითხე: რაზედ ოცნებობ
გლოვანი შენი რაშია?
ხელათ მომიგო პასუხი,
გადავცვივდიოთ ზღვაშია,
თოხი კუთხეში მიგდია,
ვერ ჩაველ მე ყანაშია,
წვიმებმა გავგანადგურა,
ველარც გავსულვართ კარშია
ჩემი იმედი გულისა,
შიგ მუხლამდისინ წყალშია,
ქვეყანას შიმშილობისა
გარს ერტყმის შავი არშია,
ოხ ღმერთო დარი გვადირსე,
ვიხრჩვებით ამ ავდარშია
ქირანახულს გამევეთხოვეთ
აწ მომავალსა წელშია,
რათ მკითხავ მიკვირს ძმობილო,
თუ რათ ვარ მწარე ფიქრშია?
თვალზე ცრემლები მომადგა,
მაშ რალა მემდერებოდა?!
მწარე ფიქრებში გავერთე,
გული არ იმედდებოდა
თუ რომ ასეთი „მოვლენა“
ბოლომდის ასრუოდებოდა.
სიმშვილის შავმა აჩრდილმა
სულ მომიშალა მოლხენა
გული დაღონდა დარდებით,
სტვირსაც დაეტყო მოწყენა.

უსხუნლკარო

გზაგის ზღაპარი

(წარმოთქმული 1977 წელს)

იყო და არა იყო, ღვთის უკეთესი რა იქნებოდა, იყო ერთი ხეწიფე.

თითონ მას ეგონა, ბარტყებო, რომ ღვთის უკეთესი იყო, თორემ, იგი გშმაგნდაც უსაშინლესი იყო და ჯოჯოხეთზედაც უზნელესი.

მე იმ დროს ჩვიდმეტი წლისა ვიყავი, ვცხოვრობდი მამიჩემის ოჯახში წყნარად და თავისუფლად.

ერთ მშვენიერ ზაფხულში ქვეყნად საშიშარი ამბავი დატრიალდა.

მთელი ქვეყნის ხეწიფეები წაიხზებენ და ერთ-მანეთს მიესიენ. შეიქნა შეუბრალებელი ელენა.

დღე ერთი იყო, ათი ათასობით ხალხი წყდებოდა.

ომმა ჩანთქა არა თუ მარტო ხალხი, არამედ ყველაფერი სანოვაცეცა და საომარი სურსათიც.

პაპატქვენი მაშინ მოკლეს სადღაც შორს რიგის ყურესთან და ჯერაც არ ვიცი სად მარხია მისი ძელები, რომელ ხის ძირში.

რაც დღე მიდიოდა სიცოცხლე თან და თან ძნელდებოდა.

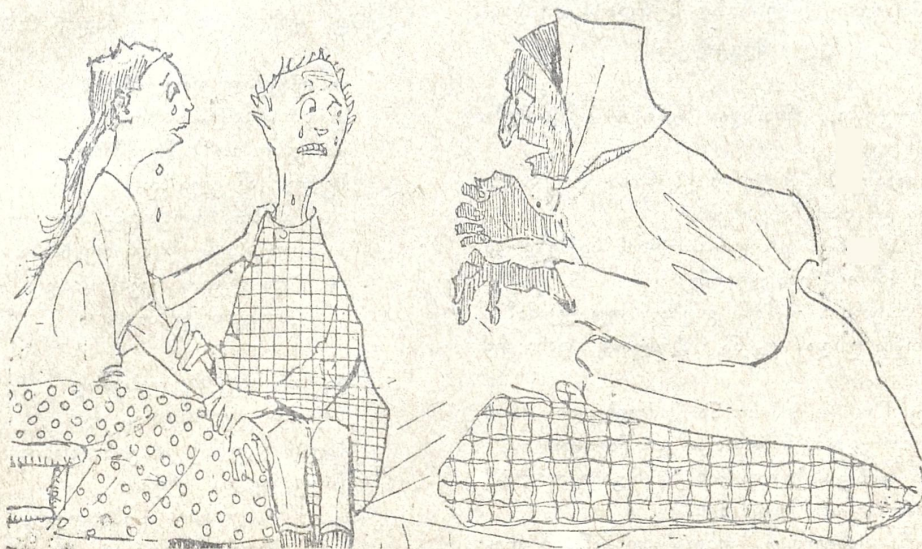

— მე მიქამია და მამათქვენისთვისაც მიკმევია ქაოშის კვერცხი, რომელიც ცალი მანეთ ნახევარი ღირებულა.

— თქვენ გიკვირთ პატარებო? მე ხშირათ
მისვამს ღვინო, რომელიც ბოთლი ხუთი თუმანი

ღირებულა! კონიაკი ჩვენთვის ხელ მიუწვდომელი
იყო, ვინაიდან პაპათქვენი მხოლოდ 1200 მანეთს
იღებდა თვეში ჯამაგირს.

— ერთ ზაფხულში მე შლიაპა ვიყიდე, რომელშიაც ჩემმა ქმარმა ორი თვის
ჯამაგირი 2,400 მანეთი მისცა.

— თქვენ, ჩემო პატარებო ჯერ რა გინახავთ!
ბი ამ ფეხებზე მაშინ მეცვა 400 მანეთიანი ტუფ-
ლები

და განა მართო მე, იმ დროს ყველა ასე ცხოვ-
რობდა, რადგან უბრალო მუშაც კი თვეში 400
მანეთს იღებდა.

ქუთაისი

(ბევრჯერ ნაცვითი *) ლაზარე შურღაია და ხონელი მეეტლე.)

— გამარჯობა, ამხანაგო შენი! — მისვალმა ლაზარე მეეტლეს

— გაგიმარჯოს, ბატონო ღმერთმა, — უბასუხებს მეეტლე და თან ჩაიცინებს.

— ხონში მინდა წასვლა პარტიის საქმეზე და ადგილი ხომ არ გექნება ეტლში?

— კი ბატონო — წინა გნებავს თუ უკანა?

— რათქმა უნდა უკანა, მხოლოდ ფასი რა ექნება?

— ბატონო, თქვენისთანა შეძლებული კაცი ფასს რად კითხულობ, ჩაბრძანდი და წაგიყვან

— არა მაინც საჭიროა წინდაწინ გავიგო, რომ შემდეგ ლაპარაკი არ შეგვექნეს.

— უკანა ადგილი, ბატონო, ათი მანეთი ეღირება!

— უჰ, რას ამბობ კაცო, აგრე ძვირათ — გაგიგონია? შენ ხომ სოც. დემოკრატი იქნები და განა ეს ეკადრება ხალხის ინტერესების დამცველ პარტიის წევრს? (ლაზარე ჩუმად იცინის).

— რა ვქნა ბატონო, მართალია მე სოც. დემოკრატი ვარ და აგრე ძვირათ დაფასება ძალიანაც მიმძიმს, მაგრამ უნდა გაგიტყდეთ საიდუმლოებაში ცხენები მყავს სოც. ფედერალისტების პარტიის წევრები და ნაკლებათ არ შევბიან. გაცნანით და იქნებ, როგორც მათი პარტიის ლიდერს დაგიკლოს, რაზედაც მე საწინააღმდეგო არაფერი მექნება.

— არ მომსპო ამ ოჯახ დაქცეულმა! — ჩაილაპარაკა ჩუმად ლაზარემ. (მაყურებლებში საერთო სიცილია.)

სატანა.

უსტარი ეშმაკისადმი.

(სოფ. ტიბანიდან, სიღნაღის მაზრა)

თავისუფალ ჯოჯოხეთის
დიდო ტარტაროზო,
გარეგნობით*) შე ეშმაკო,
სულით ანგელოზო;

გთხოვ როგორმე მოიცალო,
თუნდ სულ მცირე ხანსა
და ეწვიო რევეზორად
სოფელ ტიბანსა.

ჩვენში ისევ ძველებურად
სუფევს ყველაფერი,
ხალხს ღღესაც კი ვერ უცნია
მოყვარე და მტერი.

მაგალითად რომ ავიღოთ
აქაური მღვდელი,
სწორედ ისე მუშაუბელობს
ვით ტარტუფი გველი.

თუმც ის ძლიერ განარისხა
ტაბლის აკრძალვამა,
მაგრამ სხვაფრივ დატრიალდა
„სულიერი მამა“

ერთ ღღეს თვისთან მიიწვია
ურჩი გლეხ კაცობა,
გაუშალა ლურჯი სუფრა,
გააჩალა თრობა.

წვეულთ მანვე გაუწია
„უხვი“ მასპინძლობა,
ღვინის სმის ღროს იქადაგა
„ერთობა და ძმობა“.

როცა ხალხი გამოათრო
და დაუბნო გრძნობა,
„სამღთო“ ტაბლა-კორკოტებზე
მაშინ იწყო ბქობა.

თითქმის ისე დააბრმავა
ურჩი გლეხ კაცობა,
რომ მათს დადგენილებებზე
აწყებინა გმობა.

*) ბევრჯერ ნაცვითი, ეს ქართული ტერმინია ისე კი პირველ დოცენტს ხმარდებენ.

*) ფსევდონიმი, კარიკატურით.

მისივ სრიკით დაითხოვეს
სოფლის ბანკის გამგე,
ხალხის გულ-შემატყევიარი,
მისი მოამაგე.

და სანდრო თათარაშვილი
რა წამს დაითხოვეს,
ბანკის მართვა-პატრონობა
ამ ხუცესსა სთხოვეს.

ასე იყო. ალექსანდრე*)
ასე შეიჩვენეს,
და მის ნაცვლად ბანკის გამგედ
კოტე**) დააყენეს.

სხვასაც გეტყვი, მაგრამ, რომ ეს
არ მიიღო კორად,
ამისათვის ადგილობრივი
გიწვევთ რევიზორად.

კინკა.

სოფლის მექორეები.

(უძღვნი მექორე ქალებს)

დაღალული ჯაფითა,
მოდის თეო ჩაფითა,
რომ წყალი მოიტანოს,
ხელ-პირი დაიბანოს.

და წყაროსთან თამარა,
(მარტო თუნგის ამარა)

გამოსულა ველათა.

ქორების სათქმელათა.

ძალითა და ნებითა,

ახალ ამბავებითა,

გაბერილა ვით ტიკი

და დაიწყო ტიკტიკი!..

გაისმა ტიტინია.

გამოიქცა თინია!...

მიმოვავლე თვალები,

მწყობრათ ისხდენ ქალები!

გაიცინა თამარამ,
(ქორის გულა—ტომარამ)
ისე ვყიდი ქორებსო,
ვერვინ ვერ მისწორებსო!...

ხალხის დანახვაზედა,
სწრაფათ შენტა ქვაზედა,
ერთი ამოახველა,
და გაინაბა ყველა!

მოჰყვა: ქუთაისშიო,
არის დიდი შიშიო!
ვილაც ძარიანათო,
ურემ-ხარიანათო,

ჩაუყლაპავს გველსაო,
მყრალს და საძაგელსაო.
როგორც რომ ბაწარიო,
ისე გრძელი არისო.

თურმე ასი რქა ააქვსო,
დედამიწა გააქვსო.
გველეშაპ-ყლაპვიო.
ცხრა თავი აბიაო.

დალუბულა თურმეო
საწყალი მეფურმეო,
გაუწყრეს ღვთის ძალოა,
ჩვენში რამ მოლალოა.

ივლიანე მერკვილაძე.

თ ს ო ვ ნ ა

მის უმაღლესობას, ჯოჯოხეთის მთავარ კომი-
სარს ამხ. ეშმაკს.

ქალაქ ნახაღოკის (თფილ. გუბ.)
შოქალაქე „ჩაუწყული.“

მოწყალეო ეშმაკო! მას შემდეგ, რაც ნიკო-
ლოზმა, მოგებრების შემდეგ, რუსეთის დემოკრა-
ტიას დაუთმო თავისი ტახტი და საეკსკურსიოთ შო-
რელ ციმბირისკენ დაიწყო აპარგვა, მე ვფიქრო-
ბდი: მორჩა და გათავდა, აწ აღარ ექნება ადგილი
იმ უსიტყვოთ*) კარების გამოხურვას, რაც ახსია-
თებდა ნიკოლოზის უაღრეს გულკეთილობას. მაგ-

*) ბანკის გამგე სანდრო თათარაშვილი.

**) სხენებული მღვდელი კოტე ნინიაშვილი.

*) გინება და ტყუპი ან რამისათვისა?

რომ საშინლათ მოვტილოდი. ჩემი იმედები არ გამართლდა. პირიქით, ზოგ ბნელ კუნჭულებში ახლა უფრო ცუდ ამბებს აქვს აღიღო. წინათ წლოვ ნობას მაინც აქცევდნენ ყურადღებას, ახლა იმასაც არ დაგიდევნენ. საქმე შემდეგ შიამ: ამას წინათ ძველი სასულიერო სემინარიის შენობაში შევიარე, რომ გამეგო ერთი დიდხნის უნახავი კაცის ამბავი. ავედი კიბეზე და გაუფრთხილებლათ შევადე ნაცნობის ოთახის კარები შევადე კარები თუ არა სახტათ დაღრჩი. ჩემ თვალების წინ უცნაური სურათი გადაიშალა. პატარა, სულ ექვსიოდ წლის ბავშვმა თავგანწირული ღრიალით დაიწყო კედლებზე ფათური. გაშმაგებული უნდოდა სადღაც გაქცევა, მაგრამ ვერ ახერხებდა კედლების სიმაგრის გამო. პირველ შეხედვაზე ძლიერ გამაოცა ამ მოულოდნელმა სანახაობამ. ვიფიქრე იქნება მევარ ასეთი საშიში სანახავი მეთქი და მივარდი ფანჯარასთან (როგორც ქალებისთვის მიყურებია) მინაში ჩასახედათ. სახე და საზოგადოთ მოყვანილობა დამაკმაყოფილებლათ ე. ი. არა საშიშრათ, ვიცანი**). აღარ ვიცოდი რამექნა, რით მეშველა ამ საბრალო ბავშვსთვის. მეტი გზა არ იყო, კარებში გავჩერდი და შეუდექი მიზეზების გამოკვლევას, მომავლანდა პატარაობისას ბარტყების ქერა და გალიაში ჩასმა. სწორეთ გალიაში ჩასმულ ბარტყს მაგონებდა ეს ბავშვი, იმ ბარტყს, რომელიც გალიაში შეყოფილი ხელის შიშით თავდაუზოგავათ ესეთქება კედლებზე. მაგრამ ვერ მივმდარიყავი, რა იყო საერთო ჩიტსა და ბავშვის შორის. ჩიტს სიტყვიერით მოსდის. მაგრამ ბავშვი ხომ ტყვიური არ არის, ვფიქრობდი მე. ამ ფიქრის დროს თვით ოთახსაც შემოვავლენ თვალი, რომელიც ცუდ სანიტარულ მდგომარეობაში იყოფებოდა. მარჯვენა კედლით იდგა მავრი და სკამი, რომელიც შეშინებულმა ბავშვმა კინაღამ დაამტვრია იქვე კედელზე ორი დროშა იყო აყუდებული. მე გულ მოდგენით დავიწყე წარწერების ამოკითხვა. „მიეცით ხალხს მიწა და თავისუფლება“. წაკთხვისას თვალ წინ წარმომიდგა დამწერის უსახდრო გულ უხვობა. დანარჩენის წაკითხვა ჩემთვის საჭიროც არ იყო, უკვე მიმხდარი ვიყავი, ეს ჩვენი ერის სიამაყე პარტიის დროშა იყო დანაოქე-

ბულმა და ფერკცეულმა დროშამ მომავლანა ჩვენი მრავალტანჯული ერი და მისთვის თავდადებული პარტიის მოქმედება ერის საკეთილდღეოთ, მომავლანდა ამ პარტიის მშენებმა, თავგანწირული მებრძოლი, თედო ღლონტი*) და მირი სარკე „სახალხო საქმე“ (იხილ „სახ. საქ. №). რომლის თვითუფლ სიტყვაში თედოს მშენებმა გამოიყურება.

ამასობაში ბავშვის გაცხარება უკიდურესობამ. დის მივიდა, მე იძულებული გავხდი ფიქრისთვის თავი დამენებებინა და მის ღიმშვიდებისთვის მიმეყო ხელი. ეხლა ჩემთვის აშკარა იყო მიზეზი ბავშვის შეშინებისა, მაგრამ მაინც შევეკითხე.

— რა არის ცმაწილი შენი შეშინების მიზეზი?

—...მამ... ეფე... მმ... ეე... მეე...

— რა იყო რა დაგვიმართა?

—...მე... შეე... მეე... ში... ნა...

— მიზეზი ძია შენი შეშინების?

ამ სიტყვებზე ბავშვი ცოტა დამშვიდდა, იგრძნო ჩემი ბავშვებისადმი უსაზღვრო სიყვარული, ალბათ მიხვდა, რომ საფრთხე აღარ იყო და დარცხვენით შემომხედდა.

მე ხელ მეორეთ შევეკითხე.

— მე შეპაშინა, რადგანაც... რაც აქ ვარ მის შემდეგ ერთი კაციც არ მინახავს შიგ შემოსული. შემდეგ ჩემს შეკითხვაზე თუ რათ ზის პარტო ამ ოთახში, მან მომიგო, წვერებს ვწერ პარტიაში.

იღენათ სიბრალულის აღმძრელი იყო ბავშვის საქციელი, იმდენათ შესაცოდებელი იყო მისი ქერა, რომ იძულებული გავხდი თქვენდა თხოვნით მომემართა, თუმცა პრინციპილრათ თხოვნების წინააღმდეგი ვარ: აა რა ჩაგვრას აქვს ამ ქვეყნად დღესაც აღდელი და უმორჩილესათ გთხოვთ შიშით ამას შესაფერი ყურადღება. ყველა ეს დროებითი მთავრობისთვის საიდუმლოების შეადგენს, მხოლოდ ერთს, თქვენს შორს გამქვრეტ ავადებს შეუძლია დაინახოს ეს უსამართლობა. რასაკვირველია მე ამ თხოვნით მოგმართავთ, არა დროებითი რევოლუციონური მთავრობის, არამედ დროებითი „სარეგოლიოეკო“ პარტიის წინააღმდეგ. ჩემი თხოვნა კონკრეტულათ ასეთია: დაიხსნათ ბავშვი ამ გასაქირისავან და შემდეგისათვის არ მისცეთ პარტიას საშუალება ასეთები ჩაიდინოს, თორემ თუ ბნამა დალაქმა ვერ მოასწრო ბავშვების დაგლეჯა იმერეთში, თედო ღლონტი რამოდენიმე ბავშვების გატყუარებას მაინც მოასწორობს აქ.

მთხოვნელი: ჩაბუწული.

**) სახის დანახვაზე შიში თითქმის სულ არ მაგრძნია და რაფიცი.

*) მკითხველს ეცოდინება თუ რით და რას ებრძვის ეს მგოსანი. რასაკვირველია, კალმით მელანს და ქალღალს.

კომისარტან

კავრძელება, იხ. „ეშ. მათ.“ № 36.

VI

კომისარი, მილიციონერი და ბასილა.

ბასილა. (უშუა კაცია. ღარიბულად, მაგრამ სუფთად აცვია. ეტყობა ჯაფისაგან მოტეხილობა, ჩოხა-ახალთაობა აცვია, ფეხებზე ქალანები, თავზე ტყავის ქული ჰხურავს. გძელ ღაპარაკთან სიტყვის გაპრტყელებაც უყვარს. შემოსვლისთანავე ქუდს მოიხდის და მდებლათ სალამს აძლევს კომისარს.) კომიტეტი აცოცხლა ღმერთმა!

კომისარი. გმადლობთ, რა გნებავთ, ბძანეთ.

ბასილა. (ხელებს აღაპრობს) ღმერთთა მართალი, რომე მე ბოროტი კაცი არცა ვყოფილვარ და არცა ვარ. რაფარც ქრისტეს აღდგომას, ისეთ მოველოდი ამ ახალთაობას, ბატონო კომიტატო, მარა რაღაცა გლახა ამბავი მეყურობა და შენ თუ არ ამისენი რაშია საქმე, ნამდვილ რწმენა დამეკარგება ამ ახალთაობაზე.

კომისარი. (გაკვირებული) რაშია საქმე, ამხანაგო, სიტყვით!

ბასილა. ბოშო, აშენებას მოველოდი ამ ახალთაობიდან, შენი ჭირი შემეყაროს და რაღა დევიჯერო ახლა იგი მართალი იყვეს... (კომისართან მივა ახლო და ჩუმად ელაპარაკება) შენ ჩვენთვის გლახა არც სხუმი, ვდომებია და რაღა დევიჯერო ახლა შენ რჯულსა და სარწმუნებას უღალატა!

კომისარი. (განცვიფრებული) გამაგებინეთ რაშია საქმე?

ბასილა. (სიტყვის პრტყელებით) შენი მუხლები ჭირიმე მართალი მითხარათ ყორისფელი. ამ თორმეტი წლის წინეთ ქე გიცნობდი ჩვენ სოფელში რომ დღიარებოდი და ქადაგობდი. ისეთი სიყვარული ჩამივარდა შენი, რომე ქეშმარიტათ ღვიძლ ძმას მირჩენიხარ. ხო და მე იმიზა გიახელით შენთან, რომე შენ ნამდვილ მართალს მეტყვი კორისფერს. ბოშო, ამბობენ: „გლეხებს მიწები უნდა ჩამოვართვათ“ და შენ დაგენაცვლოს ბასილა, მითხარი მართლა ასტეა ჩვენი საქმე, მართლა ასეთ უბედურ ეტლზე ვართ დაბადებული, რომე ხალხი

გაკეთებას მოველოდი ამ ახალთაობიდან და რა-ცა გვაქვს იმასაც გვართმევენ? ბოშო, ჩვენი უჩიტელი ბროდილობა საყტარზე რაცალას, მარა როდი დოუჯერე შენი ჭირი შემეყაროს, მე შენთან იმიზა გიახელი, რომე შენ რასაც მიბძანებ, ის ნამდვილ მართალი იქნება.

კომისარი. მერე ვინ აგხსნათ თქვენ ასე მიწის საკითხი?

ბასილა. ჩვენი უჩიტელი ქადაგობდა ხალხში, შენ დაგენაცვლოს ბასილა, რომე „ყველას უნდა ჩამოვართვათ მიწები“ ო. ბოშო, მე კანი თელათ გადვიდლიტე მუშაობით ხელებზე, რაცხა ვიხლადოროთე, სამოსახლო მიწა გავაშენე და ეხლა თუ იგი სხვამ წამართვა, ნამდვილ თავს მოვიკლავ შენ ნუ მოუკვდები ბასილას! ბიჭო, ჩემ სამოსახლო მიწას, ჩემი ბრუტინი სახლიკაცი თუთხმეტი წელიწადია მოსჩერებია და უნდა ხელში ჩეივდოს, მარა დღეი და ღამე გავასწორე, რომე მტრისა და მეზობლის სამასხაროთ არ შევიქნე თქვა. ისტე გავაშენე იგი სამოსახლო მიწა, რომე ქეშმარიტათ მოგეწონება რომ ნახო. (წუწუნით.) მერე საცოდვარი შამიჩემის ხელითა დარგული ეზოში თერთმეტი მისთანა ბეოლა რომე... (ტირილთ) საცოდვარი რომ კვდებოდა მიმიხმო და მითხრა: „ე, ბიჭო ბა-სილა, ამ ბეოლეს გოუფთხილდი და ჩემ სამახსოვროთ გამოზარდი!“ ო. ეხლა რომ მე ის მიწა წამართვას ვინმე ნამდვილ თოლხო კვერცხივია შევასკვდები ზედ, შენ ნუ მოუკვდები ბასილას!

კომისარი. ტყუილი უთქვამთ შენთვის, ჩემო ბასილა, შენ იმ მიწას ვერავინ წაგართმევს.

ბასილა. (გახარებული) იი! შენ ავაშენა იესო მაცხოვარმა! ნამდვილ ვერავინ წაგართმევს აბა, ჰა!

კომისარი. კაცო, რამ გადაგრიო, სამოსახლო მიწას ვინ წაგართმევს!

ბასილა. ისემც კაი დაგემართოს! (წასვლას აპირებს, მაგრამ შემობრუნდება) მე იმ ბეოლების დარდი მაქვს. შენ დაგენაცვლოს ბასილა, თვარა სხვაი ჯანაბას ყორისფელი, რამდენ კეკალ ბეოლას მოვსწყვეტ, ბატონო, მაშინვე ის ცხონებული შამიჩემი დამიდგება თვალწინ. ვაი, დედაი რა ეაე-კაცი იყო! კვდებოდა უბედური და იმას მიბარბდა: „ბიჭო, ბასილა არევი დაგიჯაბინოსო“. ეხლა თუ ის პატარძალივით მორთული სამოსახლო მიწა წამართვა ვინმე. ნამდვილ დაჯაბნება ის იქნება და

სისხლს დაეპყვე, შენ ნუ მოუკვდები ბასილას. იმ ცხოვრების ანდერძს მაინც არ ვავტებ. თუნდა რომე ახლავე ბაწარში გამაყოფიო თავი.

კამისარი. (ლიმლით.) სრულიად დაიმედებული ბძანდებოდე, ჩემო ბასილა, შენ სახლ კარს ხელს ვერავინ ახლებს.

ბასილა. (ძალიან გახარებული) იი, მართლა შენ დაგენაცვლოს ბასილა?! (ხელებს აღაპყრობს) ღმერთო, შენ აცოცხლე დაგამრავლე ჩვენი კომიტატი! დედა, იგი ბეოლები თუ არავინ წამრთვა მეტი კი არაფერი მინდა (მიდ-ს)

კამისარი. ნუ გეშინიან, ნუ, ვერავინ წაგართმევს.

ბასილა. (კარებიდან მობრუნდება) განა კი რა, შენ დაგენაცვლოს ბასილა, მარა საცოდვარი მაიჩემის ხელითაა დარგული ის ბეოლები და მენანება, ბატონო კომიტატო, მენანება. იმ ბეოლებს რომ შეეხედავ, შენ დაგენაცვლოს ბასილა, თუნდამც მაიჩემიზა შემიხედია.

კამისარი. (სცილით) ნუ გეშინიან, ჩემო ბასილა, ნუ.

ბასილა. (კიდევ შემობრუნდება) მერე, რამხელა კეკლები იცის, ბატონო კომიტატო!.. ღმერთო, შენ ააშენე ჩვენი კომიტატის ოჯახი. (მიდის)

კამისარი. გმადლობთ, გმადლობთ, ჩემო ბასილა.

ბასილა. (კიდევ მოატრიალდება) იი, შენ მუხლებს დაგენაცვლე, რომ ყოჩისფელი გამაგებე, თვარა ნაჯახი უნდა გამომესო კისერში ისეთი იყო საქმე, არა, მე იგი მაჯავრებდა, ბატონო კომიტატო, რომე სულ კეკალ-კეკალ მაიჩემის ხელითაა დარგული ის ბეოლები და მის წართმევას ნამდვილ ვერ მეფითმენდი, შენ ნუ — მოუკვდები ბასილას. მშვიდობით, მშვიდობით, ჩემო ბატონო!

კამისარი. გმადლობთ, გმადლობთ.

ბასილა. (კიდევ შემობრუნდება) რაღაი ის ბეოლები მე დამრჩება თუნდამც ათასი მანათი მეშონოს ისტე ჩავადებ, შენ ნუ მოუკვდები ბასილას. მშვიდობით, მშვიდობით, შენ დაგენაცვლოს ჩემი თავი. (მიდის მუქარით) მე ვაყურებივ სეირს იმ ჩვენ მატყუარა უჩიტელს! (გადის) კამისარი (იციინს) საწყალი, კაცი ძალიან შეშინებულია!

მიჯიდიფხერი. იმე, ბეტონო, შეშინდება აბა

რა იქნება! კაცს ვაი-ვაგლახით რაცხა მოუფოჩიხე. ბია და იგი სხვამ წაართვას ხუმრობა კრ არ არის! კამისარი. ვინ წაართმევს, რას ლაპარაკობ შენა! გაუღე კარები, შემოუშვი და მოვრჩეთ. (მილიციონერი კარს აღებს და შემოდის ანთიმოსს. თან მოყვება სალომე.)

VII

კამისარი, მილიციონერი, ანთიმოსა და სალომე.

ანთიმოს — (ღრმად მოხუცებული კაცია. ძალიან ღარიბულად აცვია. ჭუჭყისაგან გაშვევულ პერანგზე ძველი დახეული ახალუხი აცვია. უბრალო ღვედი არტყია წელზე. ფეხზე ქალამნები აცვია. თავზე ყაბალახი ჰხურავს. შემოვა ყაბალახს გაღიხდის და მდებლად თავს უკრავს კამისარს. დაეყრდნობა ჯოხზე და ისე ელაპარაკება. უკბილობის გამო ჩივივებს.) ახალთაობას გუჟმარჯოს!

კამისარი — გაუმარჯოს, გაუმარჯოს! სხვა, ბაბუა, რას გვიბძანებ?

ანთიმოს — (გულზე ხელს ირტყავს) ვაი, დედასა, სად ყოფილა სამოთხე და სად ვიყავით! ნამდვილ ბაწარზე ჩამოსაყიდებელია ვინცხას ავი ახალთაობა არ უნდოდა! ბიჭო, ასტე ზდილობიანათ, ასტე ბძანებით ვინ მოგისენიებდა ძველათ! იმე, ჩვენი პრისტავისაგან სულ ღერ-ღერ მქონდა გადაგლეჯილი წვერულვაში და შენ კი ზდილობიანათ მეუბნები: „რას გვიბძანებს“ უი, შენ დაგენაცვლოს შენი ანთიმოსა.

კამისარი — კარგია, ბაბუა, ახალთაობა?

ანთიმოს — იმე, რას ბძანებ, ბატონო, რას! ის ურწმუნო ჩვენი პრისტავი რომ დამაგლეჯდა ამ წვერებს გუნჯალ — გუნჯალ, ჩიჩილას სულ არ ყოდულობდა სააღდომოთ, შენ ნუ მოუკვდები ჩემ თავს, (ხელებს აღაპყრობს) ღმერთო, შენ ააშენე ავი ახალი მთავრობა და გააძლიერე მამაშეცვირო!

კამისარი — სხვა, რაზე გარჯილხართ, ბაბუა, გვიბძანეთ?

ანთიმოს — მე, შენი ჭირი შემეყაროს, ერთი სათხოვარი საქმე მაქვს შენთან და იმედიც მაქვს, რომე არ გამაწილებ ამ მოხუცებულ კაცს და სიბერეს არ გამიმწარებ. (ქალიშვილზე უთითებს, რომელიც თავჩალუნული, მორცხვად უდგია გვერდზედ მარჯვნივ) ამ ერთი ბოვშის მეტი არაფერი

გამაჩნია, შენი ჭირი შემეყაროს და ნუ მიზამთ ისტე, რომე აგიც ხელიდან გამომეცალოს. სამ პირი ცოლშვილიდან აგი ერთი ბოვში ძლივს გამოვზარდე, შენი ჭირი შემეყაროს, მარა რაღაი, არც ეს შტიქნა ბედნიერი ეს საცოდარი! ერთი ბიჭი ჩვეისიძე, შენი ჭირი შემეყაროს, მარა იგიც ვანში წეიყვანეს და დავრჩი მარტოკა აგი აძალღებული ბებერი სახლში და არ ვიცი სით უნდა გადავარდე, რავე უნდა გოუძლო ამ უბედურ დროებას! სულ სამი-ოთხი თვე არ უცხოვრია ამ საცოდვარ გოგოს ქმართან, ისტე უცვბ მოგლიჯენ გულიდან! აგი ბოვში დამიმპლექდა და დამიჯავრიანდა, შენი ჭირი შემეყაროს, თვარა ჩემი თავი ჭირსაც წოულია. ამ უბედურს მთელი დამე არ სძინავს, სულ აზოდებს, სულ სიზმრებშია, სულ მის ხსენებაშია, შენ არ მოუკვდე ჩემ თავს.

კომისსა — მერე, რა გნებავეთ ჩემგან, რისთვის გაისარჯეთ?

ანთიმოსა — შენთან იმაზე! გიახელი, შენი ჭირი შემეყაროს, რომე რაეარც ახალთაობმს აღამიანი, შედი ამ ბოვშის საცოდლობაში და გამეითხოვე ის ბიჭი ვანეიდან, თვარა გოგო მომიკვდება მე უბედურს და თელათ დევილუბები კაცი! ბოვშია, შენი ჭირი შემეყაროს და ქმარი მოენატრა, ბატონო, ქმარი.

კომისსა — (ლიმილით) საუბედუროთ ეგ საქმე ჩვენს განკარგულებაში არ შედის, ჩემო ბაბუა და ამიტომ მაგ თხოვნას ვერ შეგისრულებ.

ანთიმოსა — იმე, რეიზა, ბატონო, რეიზა! ერთი თვის ოპუსკი მიანიჭე; შენი ჭირი შემეყაროს და მეტი არ უნდა. (სალომეს) გეყოფა გოგო ერთეფს?

სალომე — (უბრალო ჩითის კაბა-„რუბაშკა“ აცვია, ფეხზე წულები, თავზე ჭრელი ჩითის თავსაფარი ახვევია. ხელოში უბრალო ქოლგა უჭირავს. გარეთ გამოუსვლელი და სრულიად მორცხვი ადამიანია. სალომეს მამის სიტყვების შერცხვება.) უიმე, ღმერთო მომკალი! რას ამობ ბეჩა!

ანთიმოსა — ხმა ამიღე ხო, რას ბურტყულებ! სახლში არ მასვენებდი: „ქმარი მინდაო,“ და აქანე ენა ჩავივარდა?! სახოვე აგერ ბატონსან ადამიანს და შეგისრულებს თხოვნას.

სალომე — (მორცხვად) ერთი თვე მეტი არა?!

ანთიმოსა — ხო, ერთი თვე, აბა თელათ კი არ-

ევენ წამოგიჯენს გვერდში. (კომისსარს) ბოვშია, შენი ჭირი შემეყაროს და მოენატრება ქმარი, აბა რა ჯანაბა იქნება! მე რომ ჩემი ცხოვრებული აგრეთინა დავმარხე, სული წამივიდა, ბატონო, სული და ძილი სულ არ მომეკარებია. შენ ნუ მოუკვდები ჩემ თავს, (სიცილით) ერთხელ, შენი ჭირი შემეყაროს, შუალამისას პერანგის ამარა გვეიქეცი დანიშნულთან, შენ ნუ მოუკვდები ანთიმოსას!

კომისსა — (სიცილით) შევდივარ თქვენ მდგომარეობაში, მაგრამ რა ვქნა, მე მისი დაბრუნება არ შემძლიან.

ანთიმოსა — იმე, რეიზა, ბატონო, რეიზა! რავეა, ხემწიფე გადმოაკოტრიალეთ ტახტიდან, შენი ჭირი შემეყაროს და დევიჯერო ახლა ასეთი ბატარა საქმე გაგიჭირდებათ!

კომისსა — მე არაფერი არ შემძლიან, ბატონო ანთიმოს, ეგ საქმე სამხედრო უწყებას ეკუთვნის. კომისარი არჩევს უბრალო, შინაურ საქმეებს. აი მაგალითად: თუ ვინმემ რამე წაგართვათ...

ანთიმოსა — (აწყვეტილებს) იმე, წამართვეს, ბატონო, აბა ჩემით გოუშობდი ახლა იმას ვანში! ანდრეზს დაგიტეიბ, შენი ჭირი შემეყაროს და გაგიწერე ი ბიჭი... (გოგოს) იმ ბიჭის ანდრეზი რა უქენი ბოშო?

კომისსა — მე არაფერი აღრესი არ მინდა, რადგან ვერაფერს დაგეხმარებით.

ანთიმოსა — (შეწუხებული) იმე, გოგო გადამერევა, შენი ჭირი შემეყაროს, თვარა სხვას კი არ ვჩივი.

კომისსა — ბატონო, გაიგეთ, რომ ჩემი საქმე არ არის! (სალომე იცრემლებს)

ანთიმოსა — იმე, შენ დალოცვილო, ღორების საქმეს არჩევთ და აგი აღამიანია რაც უნდა იყოს (სალომეზე აჩვენებს)

ანთიმოსა — იმე, ბოვში გიღამერევა, ბოვში, შენი ჭირი შემეყაროს.

კომისსა. (მოთმინებიდან გამოსული) არ-არის ჩემი საქმე! (სალომე ტირის)

(დასასრული იქნება)

გოგია.

გ ა გ მ ს ა ნ ა

(ცანისათვის)

კაცი.

პოეტის ვარ, დრამატურგიც,
ვარ არტისტი რეჟისორი,
მხატვარი და პედაგოგი
ვერსად ნახოთ ჩემი სწორი.

ბატი

ცურვაც ვიცი, ფრენაც ვიცი,
ვიცი კოხტა სიარული,
სიმათლეს რომ ვლაპარაკობ
კი არ დასწყდეს ვისმეს გული.

ინდაური კრიტიკოსი.

ხდება „რუჟკა“, ხდება „პერო“,
ფარდა, სცენა, „კრასკა“, ფული:
ვის უნახავს კარგათ ბატის
ფრენა, ცურვა, სიარული.

ოსკანდერ

სარეკლამო მუშეები

ეშმაკი. აქ კომისარაშვილი მოლოდინზე უფრო მდიდარი და საყურადღებო გამოვიდა.